

Стан розрахунків зі студентами відображають в оборотно-сальдовій відомості по відповідному рахунку бухгалтерського обліку, в якій вказується надходження коштів за навчання, нарахування вартості освітніх послуг за відповідний період та формується сальдо, яке показує дебіторську або кредиторську заборгованість.

Комп'ютерне забезпечення 1С: Підприємство: 7.7 дозволяє запровадити облікові реєстри різного рівня деталізації і узагальнення, які передбачатимуть накопичення інформації з дебіторами. Оперативний облік заборгованості за допомогою комп'ютерної програми 1С: Бухгалтерія 7.7 можна здійснювати на будь-яку дату по кожному окремому студенту, в розрізі курсів навчання, факультетів або в цілому по навчальному закладу.

Щоденний аналіз стану розрахунків за навчання та проживання в гуртожитку кожного студента сприятиме одержанню повної і достовірної інформації для оперативного втручання щодо погашення та недопущення дебіторської заборгованості в майбутньому.

Література:

1. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посіб. / С. В. Івахненко. – К. : Знання, 2006. — 350с.
2. "1С: Підприємство 7.7. Конфігурація "Бухгалтерський облік для бюджетних установ України. Редакція 2". Опис конфігурації. – М.: Фірма "1С", 2007. – 314 с.

Рожелюк В.М. к. е. н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Найкращим інструментом оптимізації діяльності вітчизняних підприємств відповідно до вимог ринкового середовища є запровадження ефективної системи внутрішнього контролю. У зв'язку з цим існує об'єктивна необхідність у формуванні основних засад внутрішнього контролю, його складових елементів та частин задля забезпечення стабільності функціонування українського сектору підприємництва та національної економіки в цілому.

Внутрішній контроль передбачає перевірку дотримання умов законодавчих і нормативних актів за здійсненими господарськими операціями та оцінку економічності й ефективності операцій, проведених на підприємстві. Він охоплює такі основні напрямки: контроль політики і методу управління підприємством, організаційної структури підприємства, реаль-

ності, повноти, розташування, точності, класифікації облікових даних; перевірку рівня досягнення програмних цілей підприємства; перевірку правильності формування кореспонденції рахунку по господарських операціях зіставленням усіх операцій з Довідником відповідності бухгалтерських проведення; перевірку відповідності даних інвентаризації фактичним даним вибірковою імітацією процесу інвентаризації і звірянням її результатів з фактичними даними; перевірку підсумкових даних установленням взаємозв'язків між ними і здобуттям необхідної інформації про відхилення; виявлення відхилень від установлених нормативних даних звірянням фактичних витрат на виробництво з нормативно-довідковою інформацією; виявлення причин і винуватців відхилень на основі бази знань; підтвердження вірогідності інформації, що міститься в бухгалтерській звітності; оцінку діяльності підприємства; моделювання облікового процесу з метою одержання необхідної інформації для управління підприємством; імітацію облікових даних для планування і прогнозування фінансово-господарської діяльності підприємства.

Тому, внутрішній контроль доцільно розглядати як систему заходів, визначених управлінським персоналом підприємства та здійснюваних на підприємстві з метою найбільш ефективного використання усіма працівниками своїх обов'язків по забезпеченню та здійсненню господарських операцій. Внутрішній контроль визначає закономірність цих операцій і їх економічну доцільність для того чи іншого підприємства [2].

Не менш важливим аспектом внутрішнього контролю є забезпечення зворотного зв'язку між суб'єктом та об'єктом управління щодо оцінки ефективності прийнятих управлінських рішень. Зворотний зв'язок завдяки функціонуванню підрозділів системи внутрішнього контролю дає змогу уявити стан не лише окремих її елементів, а й усієї системи в цілому.

Не зважаючи на суттєву ефективність та доцільність запровадження системи внутрішнього контролю на підприємстві, організація останньої може мати суттєві недоліки та складності при утворенні. В результаті проведених досліджень стану внутрішнього контролю на підприємствах України впливають факти недостатньої ефективності контролю, неправильної його організації та незадовільного дотримання його вимог. Серед основних таких недоліків найчастіше зустрічаються зловживання службовим становищем, невиконання або неякісне виконання службових обов'язків, неправильна оцінка операцій із заготівлі, виробництва чи реалізації з точки зору доцільності та економічності.

Основною причиною виникнення даних проблем є те, що власники підприємств, не розуміючи сутності, мети і завдань внутрішнього контролю, не приділяють належної уваги побудові ефективної системи його здійснення. До того ж, сукупність даних порушень повинна виявлятися на рівні внутрішнього контролю, а не на рівні державного контролю, як вона виявляється на сучасному етапі в Україні. Це зумовлено не тільки недо-

статньою організацією внутрішнього контролю на підприємствах, а й наявністю певних проблем на державному рівні, які створюють тенденції щодо зростання кількості та обсягів основних фінансових порушень.

З огляду на дані проблеми та недоліки важливого значення набуває розробка конкретних пропозицій та дієвих заходів щодо покращення функціонування внутрішнього контролю на вітчизняних підприємствах.

Серед методів підвищення ефективності системи внутрішнього контролю на сучасних підприємствах найбільш доцільними та дієвими є методи розподілу повноважень і відповідальності між працівниками, ротація кадрів, здійснення контролю за окремими напрямками підприємницької діяльності, удосконалення контролю при плануванні продажу, формування справи-досьє на покупців і замовників, діагностика і прогнозування проблем [2].

Особливо важливим методом оптимізації контрольної системи підприємства є бюджетний контроль, який забезпечує своєчасне виявлення відхилень фактичних показників від запланованих, їх причини та забезпечує відповідну реакцію на них. Результати здійснення такого контролю повинні відображатись у щоденних, тижневих, декадних, місячних і кварталних контрольних звітах.

З метою формування конкретних економічних проблем, які виникають на підприємствах, і започаткування реформ внутрішнього контролю в Україні, особливе значення має розробка методики організації внутрішнього контролю для підвищення рівня ефективності системи управління, забезпечення її гнучкості; розробка оптимальної моделі внутрішнього контрольного процесу; формування управлінської моделі; розподіл функцій посадових осіб.

Для посилення боротьби з нестачами і розкраданнями необхідно здійснювати внутрішньогосподарський контроль об'єднаними зусиллями всіх спеціалістів, керівників господарських підрозділів та бухгалтерських служб. При цьому особливе значення має щоденний контроль за переміщенням цінностей на окремих об'єктах підприємства.

Підвищення ефективності організації контролю полягає не лише в його своєчасності, але й повноті операцій і процесів, розробці внутрішніх стандартів контролю.

Таким чином, застосування наведених методів в практичній діяльності безсумнівно забезпечить перетворення контролю із формальної констатації фактів і результатів діяльності підприємства в дієвий і ефективний засіб ефективного управління ним, тобто сприятиме якісному вирішенню практичних завдань щодо динамічного розвитку підприємств та його економічного зростання.

Формування нової стратегії внутрішнього контролю на вітчизняних підприємствах з урахуванням досвіду та вимог світового співтовариства стане запорукою їх ефективної діяльності та покращення стану усього сектору національної економіки України в цілому.

Література:

1. Економічний сутність складових господарського контролю. // Економіка АПК, 2007, № 9 с.78-83.
2. Єгарміна В. Внутрішній контроль: сучасність та перспективи // Вісник податкової служби України. – 2009.- № 21. – С. 62 – 65.
3. Марченко Д.М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2. – С. 163 – 171.
4. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Онови аудиту: Навч.посіб. – К.: «Каравела» Львів: «Новий світ» – 2000», 2002. – 504с.
5. Усач Б.Ф.Контроль і ревізія: Підручник. – 5-те вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2004. – с.253.

*Романів С. Р., к. е. н., доцент
Тернопільський національний економічний університет*

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ ОБРОБКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

В процесі функціонування підприємства важливе значення має проведення інвентаризації. Виконання великого обсягу робіт при знятті фактичних залишків з об'єктів майна є трудомісткою ділянкою, тому що необхідно перевірити десятки і сотні тисяч одиниць елементів об'єкту, їх якість і ціну, провести таксування і підрахунки підсумків в інвентаризаційних описах. Довготривала інвентаризація призводить до втоми членів комісії і матеріально відповідальних осіб, а також до помилок і прорахунків. Часто це використовується нечесними матеріально відповідальними особами для приховування недостач і розкрадань.

У зв'язку з цим постає проблема використання в процесі інвентаризації наявних на підприємстві обчислювальної техніки і комп'ютерних програм. При комп'ютеризації обліку інвентаризація майна та фінансових зобов'язань зберігає свій зміст, хоча комп'ютеризація вносить певні зміни як до порядку облікового контролю, так і до проведення інвентаризації. На проведення інвентаризаційного процесу в сучасних умовах значно впливає ступінь комп'ютеризації обліку і управління на підприємстві.

Застосування автоматизованої системи обліку не тільки дозволяє проводити інвентаризацію попроцедурно і допомагає в опрацюванні результатів, але може значно полегшити проведення інших облікових процедур.